

RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN
VOORZITTER VAN DE DERDE KAMER

ARREST

nr. S/2012/0057 van 21 maart 2012
in de zaak 1112/0132/SA/3/0155

In zake:

de vzw [REDACTED]

bijgestaan en vertegenwoordigd door:
advocaat Tom SWERTS
kantoor houdende te 1000 Brussel, Wolvengracht 38
bij wie keuze van woonplaats wordt gedaan

verzoekende partij

tegen:

de **GEDELEGEERDE STEDENBOUWKUNDIGE AMBTENAAR** van het
departement RWO

bijgestaan en vertegenwoordigd door:
advocaat Michel VAN DIEVOET
kantoor houdende te 1000 Brussel, Wolstraat 56
bij wie keuze van woonplaats wordt gedaan

verwerende partij

*Tussenkommende
partijen :*

1. de cvba [REDACTED]

bijgestaan en vertegenwoordigd door:
advocaten Tangui VANDENPUT en Patrik DE MAEYER
kantoor houdende te 1160 Brussel, Tedescolaan 7
bij wie keuze van woonplaats wordt gedaan

2. het college van burgemeester en schepenen van de **stad LANDEN**

bijgestaan en vertegenwoordigd door:
advocaat Wim MERTENS
kantoor houdende te 3580 Beringen, Scheigoorstraat 5
bij wie keuze van woonplaats wordt gedaan

I. VOORWERP VAN DE VORDERING

De vordering, ingesteld bij aangetekende brief van 14 oktober 2011 en geregulariseerd bij aangetekende brief van 2 november 2011, strekt tot de schorsing van de tenuitvoerlegging en de vernietiging van het besluit van de gedelegeerde stedenbouwkundige ambtenaar van het

departement RWO van 17 augustus 2011 waarbij aan de eerste tussenkomende partij onder voorwaarden de stedenbouwkundige vergunning wordt verleend voor het realiseren van een windturbinepark.

Het betreft percelen gelegen te ■■■■ (windturbines 1 tot 9) met kadastrale ■■■■ en te ■■■■ (windturbines 10 tot 16), langs de E40 en met kadastrale omschrijving ■■■■.

II. VERLOOP VAN DE RECHTSPLEGING

De verwerende partij heeft een nota betreffende de vordering tot schorsing ingediend en een afschrift van het administratief dossier neergelegd. De repliek in feite en in rechte van de tussenkomende partijen betreffende de vordering tot schorsing is vervat in hun verzoekschrift tot tussenkomst.

De partijen zijn opgeroepen voor de openbare terechtzitting van 25 januari 2012, alwaar de vordering tot schorsing werd behandeld.

Kamervoorzitter Filip VAN ACKER heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Julie LAUWERS die loco advocaat Tom SWERTS verschijnt voor de verzoekende partij advocaat Filip VAN DIEVOET die loco advocaat Michel VAN DIEVOET verschijnt voor de verwerende partij, advocaat Joris GEBRUERS die loco advocaat Wim MERTENS verschijnt voor de eerste tussenkomende partij en advocaat Patrik DE MAEYER die verschijnt voor de tweede tussenkomende partij zijn gehoord.

De zaak is in dezelfde staat in voortzetting geplaatst naar de openbare terechtzitting van 29 februari 2012 om de verzoekende partij in de gelegenheid te stellen te antwoorden op de door de verwerende partij en beide tussenkomende partijen opgeworpen excepties met betrekking tot het belang van de verzoekende partij bij het voorliggende beroep. De verzoekende partij heeft met een aangetekende zending van 15 februari 2012 een aanvullende nota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de openbare terechtzitting van 29 februari 2012, alwaar de vordering tot schorsing werd behandeld.

Advocaat Julie LAUWERS die loco advocaat Tom SWERTS verschijnt voor de verzoekende partij advocaat Filip VAN DIEVOET die loco advocaat Michel VAN DIEVOET verschijnt voor de verwerende partij, advocaat Joris GEBRUERS die loco advocaat Wim MERTENS verschijnt voor de eerste tussenkomende partij en advocaat Patrik DE MAEYER die verschijnt voor de tweede tussenkomende partij zijn gehoord.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen van titel IV, hoofdstuk VIII van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) betreffende de Raad voor Vergunningsbetwistingen en van de bepalingen van het reglement van orde van de Raad, bekrachtigd door de Vlaamse Regering op 20 november 2009.

III. TUSSENKOMST

1.

De cvba ■■■■■, aanvrager van de stedenbouwkundige vergunning, vraagt met een op 9 december 2011 ter post aangetekend verzoekschrift om in het geding te mogen tussenkomen.

De voorzitter van de derde kamer heeft vastgesteld, met een beschikking van 21 december 2011, dat er grond is om het verzoek in te willigen en dat de verzoeker tot tussenkomst aangemerkt kan worden als belanghebbende in de zin van artikel 4.8.16, §1, eerste lid VCRO voor wat betreft de behandeling van de vordering tot schorsing.

2.

Het college van burgemeester en schepenen van de stad Landen vraagt met een op 12 december 2011 ter post aangetekend verzoekschrift om in het geding te mogen tussenkomen.

De voorzitter van de derde kamer heeft vastgesteld, met een beschikking van 21 december 2011, dat er grond is om het verzoek in te willigen en dat de verzoeker tot tussenkomst aangemerkt kan worden als belanghebbende in de zin van artikel 4.8.16, §1, eerste lid VCRO voor wat betreft de behandeling van de vordering tot schorsing.

IV. FEITEN

Op 23 december 2010 (datum van het ontvangstbewijs) dient de eerste tussenkomende partij bij de verwerende partij een aanvraag in voor een stedenbouwkundige vergunning voor *“het oprichten van een windpark van 16 windturbines waarvan er zich 9 in de gemeente Landen (Vlaams-Brabant) bevinden en 7 in de gemeente Gingelom (Limburg)”*.

De aanvraag kadert in een groter project, waarbij in Wallonië nog dertien windturbines voorzien zijn langs de E40 en de HST-lijn.

De deputatie van de provincieraad van Limburg verleent op 3 februari 2011, op basis van een hernieuwde aanvraag MER-ontheffing, een milieuvergunning voor de zeven windturbines die zijn gelegen op het grondgebied van de gemeente Gingelom. De Vlaamse minister bevoegd voor Leefmilieu verleent op 29 juli 2011 een milieuvergunning voor de negen windturbines op het grondgebied van de gemeente Landen. Tegen deze laatste beslissing zijn verschillende vorderingen tot schorsing en vernietiging bij de Raad van State ingediend.

De percelen liggen nabij het ULM-vliegveld van Gras-Avernas dat beschikt over een exploitatievergunning van het Directoraat-Generaal Luchtvaart van 1 juli 1988. Deze vergunning werd verleend voor onbepaalde tijd maar werd ingevolge een wijziging van het milieuvergunningsdecreet naar geldigheidstermijn tot 1 september 2016 teruggebracht.

De percelen zijn, zo blijkt uit de bestemmingsvoorschriften van het bij koninklijk besluit van 24 maart 1978 vastgestelde gewestplan ‘Tienen-Landen’, gelegen in agrarisch gebied en landschappelijk waardevol agrarisch gebied. De percelen zijn niet gelegen binnen een gebied waarvoor een goedgekeurd bijzonder plan van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplan geldt, noch binnen de omschrijving van een behoorlijk vergunde, niet vervallen verkaveling.

De percelen maken grotendeels deel uit van het traditionele “Plateau van Landen”. Alle windturbines zijn gelegen in de relictzone “Droogplateau van Gingelom”. De inplanting van de windturbines is voorzien in een zone met verscheidene archeologische sites.

Naar aanleiding van het openbaar onderzoek, georganiseerd door het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Gingelom van 10 maart 2011 tot en met 9 mei 2011, worden geen bezwaarschriften ingediend.

Naar aanleiding van het openbaar onderzoek, georganiseerd door de tweede tussenkomende partij van 13 maart 2011 tot en met 12 mei 2011, wordt één bezwaarschrift ingediend.

Belgocontrol brengt op 9 maart 2011 een gunstig advies uit.

Het Agentschap Ruimte en Erfgoed, afdeling Limburg, brengt op 18 maart 2011 een voorwaardelijk gunstig advies uit.

Het departement Landbouw en Visserij, afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling Limburg, brengt op 24 maart 2011 een ongunstig advies uit wegens de diepe inplanting in de kavels.

Defensie brengt op 29 maart 2011 een voorwaardelijk gunstig advies uit.

Het Agentschap Ruimte en Erfgoed, afdeling archeologie, brengt op 30 maart 2011 een voorwaardelijk gunstig advies uit.

Het Agentschap Ruimte en Erfgoed, afdeling Limburg, brengt op 7 april 2011 een gunstig advies uit. Een archeologische prospectie wordt vooropgesteld.

FOD mobiliteit en vervoer brengt op 7 april 2011 een ongunstig advies uit voor de windturbines 1 tot en met 9 omdat zij de hindernisbeperkende vlakken van het ULM-terrein van Avernas doorboren.

Het Agentschap Ruimte en Erfgoed, afdeling Vlaams-Brabant, brengt op 14 april 2011 een gunstig advies uit.

De Vlaamse Milieumaatschappij brengt op 20 april 2011 een gunstig advies uit.

Fluxys brengt op 22 april 2011 een gunstig advies uit.

De tweede tussenkomende partij brengt op 17 mei 2011 een gunstig advies uit.

Het college van burgemeester en schepenen van Landen brengt op 14 juni 2011 een gunstig advies uit.

Infrabel brengt op 4 juli 2011 een voorwaardelijk gunstig advies uit.

Het Vlaams Energieagentschap, interdepartementale windwerkgroep, brengt op onbekende datum een voorwaardelijk gunstig advies uit.

Op 17 augustus 2011 beslist de verwerende partij de stedenbouwkundige vergunning onder voorwaarden te verlenen en doet hierbij de volgende overwegingen gelden:

“ ...

Omtrent het advies van het directoraat-generaal Luchtvaart (DGL) wordt het volgende standpunt ingenomen:

Op 7 april 2011 werd een ongunstig advies uitgebracht voor de windturbines T1 tot en met T9, wegens strijdigheid met de circulaire GDF - 04 van 3 november 2009 (uitgave 5). Deze doorboren immers de hindernisbeperkende vlakken van het ULM-terrein van Avernas.

De vraag stelt zich nu of de vaststelling dat de voorgestelde vestiging van de windturbines in strijd is met de voorwaarden bepaald door de circulaire GDF-04 en in het bijzonder met artikel 5.3. betreffende de beperking en het weghalen van obstakels, onafwendbaar tot de verwerping van de aanvraag voor de stedenbouwkundige vergunning zou moeten leiden.

Door het DGL wordt toepassing gemaakt van de circulaire GDF-004 van 3 november 2009. Deze circulaire heeft tot doel de technische installatie- en uitbatingsvoorwaarden te bepalen waaraan de burgerlijke vliegvelden, waarvoor geen luchtverkeersleidingsdienst wordt verzekerd en die uitsluitend gebruikt worden in zichtweersomstandigheden, moeten voldoen onverminderd de bepalingen die eigen zijn aan elk vliegveld, met uitzondering van ULM-terreinen.

Het op 7 april 2011 uitgebrachte advies vestigt er vervolgens de aandacht op dat, als werken zouden worden uitgevoerd zonder rekening te houden met de geformuleerde opmerkingen, het DGL in dat geval alle verantwoordelijkheid afwijst in geval van eventuele problemen in verband met luchtgebonden activiteiten. Het advies wordt afgesloten met de mededeling dat het DGL zich tevens het recht voorbehoudt om deze voorschriften te laten naleven met alle juridische middelen die hem ter beschikking staan.

De circulaire GDF-04 bepaalt in artikel 6.1.3. dat de uitbater van een vliegveld gehouden is om, in geval de technische voorwaarden betreffende vliegvelden niet langer gerespecteerd zouden worden, het DGL daarvan zonder uitstel in kennis te stellen. Wanneer het feit dat tot deze mededeling aanleiding gegeven heeft, opgehouden heeft te bestaan, zal de uitbater eveneens het DGL verwittigen.

De Raad van State heeft, in een op 7 mei 2002 uitgesproken arrest nr. 106.435 inzake Didot, geoordeeld dat het door de gewestplannen opgelegd bestemmingsvoorschrift agrarisch gebied waarvan de inhoud is bepaald door artikel 176 van het Waalse wetboek van ruimtelijke ordening, stedenbouw en patrimonium (WWROSP) een hogere norm is ten opzichte van de circulaire GDF-04 (versie november 1984) die niet alleen niet werd bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad, maar uitgaat van een overheid die geen enkele bevoegdheid heeft in de aangelegenheid ruimtelijke ordening en stedenbouw. Het rechtscollège beslist verder dat welke ook de verplichtingen zijn die de circulaire oplegt aan de uitbater van een vliegveld bestemd voor ULM-toestellen, de overheid die beslist over een beroep m.b.t. een aanvraag om stedenbouwkundige vergunning enkel artikel 176 van het WWROSP in haar overwegingen kan betrekken.

Van grote betekenis is eveneens het arrest nr. 177.168 dat de Raad van State op 26 november 2007 uitsprak inzake Vanderhulst:

Naar aanleiding van een beroep tot nietigverklaring gericht tegen het besluit van de directeur-generaal van het Bestuur van de Luchtvaart van het Ministerie van Verkeer en Infrastructuur dat aan de VZW Recreatief Vliegveld Grimbergen de machtiging verleent voor de aanleg van een privaat luchtvaarterrein te Grimbergen en de technische uitbatingsvoorwaarden ervoor vaststelt, oordeelt de Raad van State als volgt:

"de bestreden beslissing is genomen met toepassing van artikel 43 van het koninklijk besluit van 15 maart 1954 tot regeling van de luchtvaart, naar luid

waarvan "geen burgerlijk luchtvaartterrein mag worden aangelegd zonder machtiging van de minister die met het bestuur der luchtvaart is belast of zijn gemachtigde" (artikel 43, § 1) en "de minister die met het bestuur der luchtvaart is belast of zijn gemachtigde (...) voor elk geval de technische eisen (vaststelt) inzake gebruik van de luchtvaartterreinen" (artikel 43, § 2). Blijkens het verslag aan de Koning bij dat besluit strekt die bepaling ertoe "de veiligheid van derden op de grond en van hun goederen, alsmede de veiligheid van de gebruikers van het luchtruim te verzekeren" (toelichting bij artikel 45 van het koninklijk besluit van 15 maart 1954, B.S., 26 maart 1954, p. 2275)."

Naar aanleiding van een beroep tot nietigverklaring gericht tegen het besluit van de directeur-generaal van het Bestuur van de Luchtvaart van het Ministerie van Verkeer en Infrastructuur dat aan de VZW Recreatief Vliegveld Grimbergen de machtiging verleent voor de aanleg van een privaat luchtvaartterrein te Grimbergen en de technische uitbatingsvoorwaarden ervoor vaststelt, oordeelt de Raad van State als volgt:...

Een besluit van de directeur-generaal van het Bestuur van de Luchtvaart van het Ministerie van Verkeer en Infrastructuur waarbij machtiging wordt verleend voor de aanleg van een privaat luchtvaartterrein, kan bijgevolg geen afbreuk doen aan de bevoegdheid van de gewesten m.b.t. ruimtelijke ordening: vergunningverlening, ruimtelijke planning en handhaving. Evenzo geldt dit ten aanzien van de bevoegdheid van de gewesten inzake milieuvergunning.

Een federale of regionale wetgeving over de ruimtelijke ordening met het oog op de beveiliging van het luchtvaartverkeer is niet voorhanden...

De heer Staatssecretaris voor Mobiliteit wijst erop dat in het kader van de toepassing van de voorschriften van ICAO (International Civil Aviation Organisation) en van Verordening (EG) nr. 1108/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 216/2008 op het gebied van luchtvaartterreinen, luchtverkeersbeheer en luchtvaarnavigatiediensten, de lidstaten er over moeten waken dat er voorzieningen getroffen worden ter bescherming van luchtvaartterreinen. Volgens de heer Staatssecretaris betreft het hier de bescherming tegen activiteiten en ontwikkelingen in de omgeving van luchtvaartterreinen, die onaanvaardbare risico's kunnen opleveren voor luchtvaarttuigen die gebruik maken van het luchtvaartterrein.

De heer Staatssecretaris neemt op grond van een juridische analyse door zijn diensten aan, dat de federale staat (vanuit het oogpunt van de luchtvaart) bevoegd is voor de invoering van een dergelijke wetgeving. Op grond van die analyse neemt hij ook aan dat een nationaal overleg tussen de gewestelijke en de federale entiteiten het aangewezen middel is om de totstandkoming van die wetgeving tot een goed einde te brengen. Het is volgens de heer Staatssecretaris voor Mobiliteit dan ook aangewezen dat een formeel samenwerkingsakkoord wordt ondertekend waarin de betrokken partijen zich verbinden tot de implementatie van een dergelijke wetgeving.

Krachtens artikel 39 van de Grondwet en artikel 6, §1, I, 1° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen behoort de aangelegenheid van de stedenbouw en de ruimtelijke ordening tot de bevoegdheid van de gewesten.

In het handboek Belgisch Staatsrecht van J. Vande Lanotte en G. Goedertier, uitgave 2010, p. 1009, is te lezen dat de gewesten een globale bevoegdheid hebben inzake ruimtelijke ordening. Een globale bevoegdheid kan worden omschreven als een

bevoegdheid omtrent een aangelegenheid die volledig — zonder uitzonderingen - is toevertrouwd aan één enkele overheid.

Van een uitzondering op de gewestelijke bevoegdheid in functie van de beveiliging van het luchtvaartverkeer, met betrekking tot de aangelegenheid ruimtelijke ordening kan dus geen sprake zijn.

De bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen schrijft geen overleg voor tussen de betrokken regeringen bij de totstandkoming van regelgeving over de aangelegenheid ruimtelijke ordening in de mate dat deze toepasselijk zou zijn op vliegvelden.

Uit het bepaalde in artikel 6, §4, 3° en 4° van de bijzondere wet en uit de preciseringen in de parlementaire voorbereiding leidt de Raad van State, XIIIde kamer in het arrest 127.700 af wat volgt:

"het goedkeuren van regels van algemene politie en van de regelgeving inzake verkeer en vervoer niet valt onder de bevoegdheid die op het stuk van openbare werken en vervoer aan de gewesten is toegewezen, dat die bevoegdheid een federale bevoegdheid is gebleven, ook al moeten de gewestregeringen betrokken worden bij de uitoefening daarvan; dat zo ook de bevoegdheid genoemd in artikel 6, § 4, 4), met betrekking tot het ontwerpen van de regels betreffende de organisatie en de uitwerking van de veiligheid van het luchtverkeer op de regionale luchthavens en de openbare vliegvelden, een federale bevoegdheid is gebleven; dat daarover in de parlementaire voorbereiding van de bijzondere wet staat dat "wat de regionale luchthavens en vliegvelden betreft, (...) de standaarden en aanbevelingen van de internationale organisatie voor burgerluchtvaart (OACI) (worden) bedoeld" (ibidem, blz. 20)";

Verder is er artikel 6, § 3, 6°, van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980 dat luidt als volgt:...

Volgens het oordeel van de Raad van State gaat het ook hier om "een bevoegdheid die in handen van de federale overheid is gebleven, maar niettemin uitgeoefend moet worden in overleg met de gewestregeringen (Gedr. St., Kamer, zitting 1988, nr. 516/1, blz. 15-16);

Daaruit blijkt volgens de Raad van State dat "om te bepalen welke bevoegdheid de gewesten bezitten inzake uitrusting en exploitatie van luchthavens en openbare vliegvelden, rekening gehouden moet worden met de aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de federale Staat zijn blijven behoren, en die genoemd worden in artikel 6, § 3, 6°, en § 4, 3° en 4°, van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen".Het administratief rechtscollege vervolgt:

"de verdeling van de bevoegdheden tussen de federale Staat en de gewesten in de parlementaire voorbereiding van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen wordt als volgt omschreven:

- "voor de regionalisering van het vervoer is duidelijk onderscheid gemaakt tussen enerzijds het algemeen beleid, de normen en de technische voorschriften inzake vervoersmiddelen - aangelegenheden die nationaal blijven;*
- en anderzijds het sectorieel economische beleid, dat aan de Gewesten wordt toegewezen" (Gedr. St., Senaat, zitting 1988, nr. 405/2, blz. 116);*
- "met uitzondering van de luchthaven van Brussel-Nationaal wordt de uitrusting en de uitbating van de luchthavens en de openbare vliegvelden toevertrouwd aan het*

Gewest waarin deze gelegen zijn; de nationale overheid blijft belast met de activiteiten die betrekking hebben op de organisatie en het verzekeren van de veiligheid van het luchtverkeer; de voor de veiligheid vereiste uitrustingen blijven ter beschikking van de bevoegde dienst" (Gedr. St., Kamer, zitting 1988, nr. 516/1, blz. 15)".

In het punt 6.1.3. van de omzendbrief GDF-04 die zoals verder zal blijken, niet in strijd is met het koninklijk besluit van 15 maart 1954 tot regeling van de luchtvaart, is bepaald dat de uitbater van een vliegveld gehouden is om, in geval de technische voorwaarden betreffende de vliegvelden niet langer gerespecteerd zouden worden, het DGL daarvan zonder uitstel in kennis te stellen. Verder wordt bepaald dat wanneer het feit dat tot deze mededeling aanleiding heeft gegeven, opgehouden te bestaan, de uitbater eveneens het DGL zal verwittigen.

De federale regelgeving betreffende de luchtvaart rust op de opvatting dat de geldigheid van een machtiging tot de aanleg van een vliegveld ondergeschikt is aan de voorwaarde van het voortduren van het voldaan zijn van de algemene technische voorwaarden en aan de voorwaarden opgelegd in de bepalingen die eigen zijn aan het vliegveld. De betreffende regelgeving rust dus op het uitgangspunt dat een machtiging tot de aanleg van een vliegveld in bepaalde omstandigheden kaduuk wordt.

Er kan niet worden aangenomen dat een machtiging tot het aanleggen van een vliegveld niet eveneens kaduuk zou worden ten gevolge gewijzigde omstandigheden die op wettige wijze tot stand zijn gekomen buiten of tegen de wil van de houder van de machtiging voor de aanleg van een vliegveld en waardoor de veiligheid van derden op de grond en van hun goederen, alsmede de veiligheid van de gebruikers van het luchtruim ernstig in het gedrang worden gebracht.

Het bouwen van windturbines binnen de hindernisbeperkende vlakken van een ULM-vliegveld brengt de veiligheid in gevaar die de verleende machtiging beoogde te verzekeren in het kader van het koninklijk besluit van 15 maart 1954 tot regeling van de luchtvaart, zoals blijkt uit het advies van het DGL.

De in punt 5.3 van de circulaire omzendbrief GDF - 04 opgelegde voorwaarde inzake het vrij zijn van het luchtruim rond vliegvelden van hindernissen die een gevaar kunnen opleveren voor het luchtverkeer is een voorwaarde waarvan het verlenen van een machtiging tot het aanleggen van een vliegveld afhankelijk is.

Punt 5.3. van de circulaire vestigt in hoofde van derden geen verbod constructies op te richten die een hindernis kunnen vormen die gevaar oplevert voor het luchtverkeer.

Punt 5.3. van de circulaire, gelezen in samenhang met punt 6.1 houdt enkel in dat geen machtiging tot het aanleggen van een vliegveld kan verleend worden indien het luchtruim rond een vliegveld niet vrij is van hindernissen die een gevaar opleveren voor luchtverkeer, enerzijds, een voorheen verleende machtiging niet langer in het rechtsverkeer kan behouden worden indien het luchtruim rond het vliegveld niet langer vrij is van hindernissen die een gevaar kunnen opleveren voor het luchtverkeer. In dergelijke gewijzigde omstandigheden moet de verleende machtiging worden opgeheven met het oog op het verzekeren van de veiligheid van derden op de grond en van hun goederen, alsmede de veiligheid van de gebruikers van het luchtruim.

Punt 6.1 van de circulaire ligt volledig in de lijn van het artikel 44 van het koninklijk besluit van 15 maart 1954 tot regeling der luchtvaart dat bepaalt:...

De houder van een stedenbouwkundige vergunning waarvan de uitvoering aanleiding zal geven tot een wijziging van de omgeving die de hindernisbeperkende vlakken van het ULM-terrein van Avernas (EBAV) zal doorboren, kan het DGL verzoeken de eerder aan de a.s.b.l. █████ verleende machtiging tot de aanleg van een vliegveld op te heffen met ingang van de aanvang van de werken.

Artikel 44 van het koninklijk besluit van 15 maart 1954 tot regeling der luchtvaart laat aan het DGL geen vrij keuze om al of niet in te gaan op dergelijk verzoek.

Bij een eventueel stilzitten van het DGL beschikt de houder van de stedenbouwkundige vergunning voor de windturbines T1 tot T9 over het rechtsmiddel ingesteld door artikel 14, §3 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, luidend als volgt:...

Vliegvelden zijn als rubriek 57 opgenomen op de lijst van als hinderlijk beschouwde inrichtingen, gevoegd bij het besluit van 6 februari 1991 van de Vlaamse regering houdende vaststelling van het Vlaamse Reglement betreffende de milieuvergunning. Het verzekeren van de veiligheid van derden op de grond en van hun goederen alsmede de veiligheid van de gebruikers van het luchtruim als doelstelling bij het onderzoek van een aanvraag tot machtiging voor de aanleg van een privaat luchtvaartterrein in het kader van het koninklijk besluit van 15 maart 1954 tot regeling van de luchtvaart, is als doelstelling veel beperkter dan de doelstelling na te streven bij het onderzoek van een aanvraag tot het bekomen van een milieuvergunning. Dit onderzoek beoogt immers de bescherming van de mens en het milieu in zijn algemeenheid te verzekeren.

Het onmiskenbare verschil tussen de doelstellingen die het koninklijk besluit van 15 maart 1954 beoogt te verzekeren en deze van het milieuvergunningdecreet en van VLARM kan enkel leiden tot het besluit dat deze vergunningen onder geen beding kunnen gelijkgesteld worden.

Een besluit van de directeur-generaal van het DGL van het ministerie van Verkeer en Infrastructuur waarbij machtiging wordt verleend voor de aanleg van een privaat luchtvaartterrein, kan geen afbreuk doen aan de bevoegdheid van de gewesten met betrekking tot het bestrijden van geluidshinder.

Uit het voorgaande blijkt waarom niet mag aangenomen worden dat de █████ over een voor een bepaalde termijn geldende milieuvergunning beschikt, zoals de deputatie dit geheel onterecht vooropstelt.

Dit houdt in dat de activiteit van deze club nooit werd getoetst aan de voor de overheid bindende bestemmingsvoorschriften van het gewestplan die verordende kracht hebben bij de beoordeling van door particuliere personen beoogde vergunningsplichtige activiteiten op een bepaalde plaats.

De verleende machtigingen tot het aanleggen van een vliegveld werden niet voorafgegaan door een advies van de gewestelijk stedenbouwkundig ambtenaar of van de minister bevoegd inzake het leefmilieu. Het koninklijk besluit van 15 maart 1954 legt de federale overheid niet op dergelijke adviezen in te winnen en zou dit overigens niet vermogen te doen. De autonomie waarover de gewesten beschikken maakt het de federale overheid immers onmogelijk de overheid die in het Vlaamse gewest bevoegd is voor het leefmilieu (en de ruimtelijke ordening), te verplichten tot het geven van een advies (Raad van State, arrest nr 177.168 van 26 november 2007 inzake Vanderhulst).

Uit rechtspraak blijkt dat het bestemmingsvoorschrift agrarisch gebied een hinderpaal vormt voor de toekenning van een milieuvergunning voor de exploitatie van een vliegveld. (arresten van de Raad van State nr. 193.593 van 28 mei 2009..., nr. 199.039 van 17 december 2009..., nr. 173.393 van 12 juli 2007...).

De aanwezigheid van een vliegclub die niet over de vereiste milieuvergunning beschikt voor het deel gelegen in Vlaanderen, kan niet verhinderen dat een stedenbouwkundige vergunning en een milieuvergunning worden verleend voor windturbines op terreinen in agrarisch gebied.

Op grond van voorgaande vaststellingen wordt het ongunstig advies van het DGL niet weerhouden.

Toetsing aan ordeningsplannen en goede aanleg van de plaats:

De projectzone volgt de E40 autosnelweg en de aan de zuidzijde naastgelegen HST-lijn. Deze zone bestaat uit agrarisch en landschappelijk waardevol agrarisch gebied. Het artikel 4.4.9. van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening biedt, zoals reeds gesteld, vergunningsgrond voor de oprichting van windturbines in agrarisch gebied.

De projectlocatie biedt duidelijke potenties voor de inplanting van windturbines. Er wordt naar een zo groot mogelijke bundeling gestreefd met de bestaande lijninfrastructuren die reeds een belangrijk ruimtelijk-landschappelijke en visuele impact hebben. De schaal van het voorgestelde project stemt overeen met het landschap en de lijninfrastructuren, waardoor het project bestaanbaar is met de onmiddellijke omgeving. Ruimtelijk kan dan ook gunstig geoordeeld worden voor deze locatie.

Er wordt door het inplanten van windturbines in de voorgestelde projectzone, door de bundeling met de bestaande grootschalige lijninfrastructuren die het landschap doorsnijden, geen significante negatieve invloed op het betrokken landschap verwacht. Voor wat de specifieke invulling betreft dient er gekozen te worden om een visueel gelijkaardig en zelfde type van windturbine met lichtgrijze buismast en drie wieken, in de volledige zone toe te passen. Ook de ashoogte en wiekdiameter moeten vergelijkbaar zijn. De turbines worden ingeplant in een zone met verscheidene archeologische sites. De voorwaarden opgenomen in het advies van Onroerend Erfgoed moeten daarom stipt worden gevolgd.

Er wordt van deze windturbines geen bijkomende, onaanvaardbare invloed verwacht op natuur en avifauna. Het is van belang dat een significante negatieve impact bij het vervoer en de opbouw van de windturbines op de bermen en taluds van de bestaande toegangswegen wordt vermeden.

Slagschaduw, een nog niet vermeld gevolg, komt voor wanneer de zon door de rotor van de windturbines schijnt. In de zone gelegen in de projectiezone van de rotor, kan de schaduw van de wiek zichtbaar zijn als een intermitterende schaduw. Uit de slagschaduwsimulaties blijkt dat er zich voor de specifieke ruimtelijke inpassing geen woningen binnen de contour van 30 uur slagschaduw per jaar bevinden. Tevens dient er vastgesteld te worden dat de richtlijnen op dat vlak van slagschaduw zowel in het Vlaamse gewest, als het Waalse gewest identiek blijken te zijn. Zowel de omzendbrief EME/ 2006/01, als de "Cadre de référence pour l'implantation d'éoliennes en Région wallonne" stellen dat een slagschaduwhinder van 30 uur per jaar binnen in een bewoonde woning aanvaardbaar wordt geacht.

Over slagschaduw hinder op een autosnelweg bestaan er geen normen, zelfs geen richtlijnen. Het spreekt evenwel voor zich dat de aanvrager reeds van bij de aanvang alle mogelijke maatregelen dient te nemen om voormeld nadeel te beperken (bijvoorbeeld door het aanwenden van een matte coating).

Uit de veiligheidsstudies komt naar voor dat zowel de directe risico's voor personen in de omgeving van het windturbinepark als de indirecte risico's ten aanzien van in de omgeving aanwezige gevarenbronnen verwaarloosbaar of aanvaardbaar zijn.

De typevoorschriften m.b.t. tot de agrarische gebieden bepalen dat de mogelijke effecten van de inplanting ten aanzien van efficiënt bodemgebruik, eventuele verstoring van de uitbating (smogelijkheden) en landschappelijke kwaliteiten in een lokalisatienota dienen te worden beschreven en geëvalueerd. De lokalisatienota gaat hier voldoende op in. De mer gaat nog veel verder in de beschrijving & evaluatie. De vergunningverlenende overheid kan aldus de impact van de aanvraag in al haar aspecten adequaat inschatten en heeft hierboven uitvoerig gemotiveerd.

ALGEMENE CONCLUSIE

De aanvraag is in overeenstemming met de stedenbouwkundige voorschriften en is bestaansbaar met de onmiddellijke omgeving.

De aanvraag kan daarom worden vergund.

...

Dit is de bestreden beslissing.

Mevrouw ■■■■, met een aangetekende zending van 27 september 2011, en de bvba ■■■■, met een aangetekende zending van 14 oktober 2011, hebben ook een vordering tot schorsing en vernietiging ingesteld tegen de bestreden beslissing. Deze dossiers zijn bij de Raad respectievelijk gekend onder het nummer 1112/0086/SA/3/0060 en 1112/0129/SA/3/0103.

V. ONTVANKELIJKHEID VAN DE VORDERING TOT SCHORSING

A. Ontvankelijkheid wat betreft de tijdigheid van het beroep

1.

De verzoekende partij is een derde belanghebbende. De bestreden beslissing diende haar niet betekend te worden. Zij kon er pas kennis van nemen door de aanplakking van de in artikel 4.7.26, §4, eerste lid, 6° VCRO bedoelde mededeling op het terrein. De beroepstermijn van de verzoekende partij begint, overeenkomstig artikel 4.8.16, §2, 1°, b VCRO, dan ook pas te lopen vanaf de dag na deze van de aanplakking.

De verzoekende partij houdt voor dat de beslissing pas op 30 augustus 2011 werd aangeplakt en brengt ter staving twee "attesten van aanplakking" bij.

2.

De Raad stelt vast dat in het document uitgaande van de gemeente Landen echter geen data van aanplakking worden vermeld - in tegenstelling tot wat de parlementaire voorbereidingen van de VCRO voorschrijven (Parl. St., Vlaams Parlement, 2008-2009, nr. 2011/11, p. 181) en wat ook in het arrest van 27 januari 2011 (nr. 8/2011) van het Grondwettelijk Hof is bepaald - en tevens verkeerdelijk sprake is van een "beslissing van het college van burgemeester en schepenen van 17 augustus 2011".

Het document van de gemeente Gingelom bevat wel de datum van de eerste aanplakking, met name 30 augustus 2011, maar vermeldt geen einddatum van de aanplakking en stelt zelfs uitdrukkelijk dat de aanplakingsperiode van 30 dagen nog niet afgelopen is.

2.

Gegeven voorgaande vaststellingen dient geconcludeerd te worden dat er geen rechtsgeldig attest van aanplakking voorligt. Uit het administratief dossier blijkt wel dat de bestreden beslissing werd overgemaakt aan de eerste tussenkomende partij per aangetekend schrijven van vrijdag 19 augustus 2011.

De in artikel 4.7.26, §4, eerste lid, 6° VCRO bedoelde termijn van tien dagen, waarbinnen de aanvrager tot aanplakking dient over te gaan, kon ten vroegste een aanvang nemen op maandag 22 augustus 2011.

Rekening houdende met voormelde gegevens dient gesteld te worden dat het beroep van de verzoekende partij, ingesteld met een aangetekende brief van 14 oktober 2011, tijdig is.

B. Ontvankelijkheid wat betreft het belang en de hoedanigheid van de verzoekende partij

Standpunt van de partijen

1.

De verzoekende partij is een sportvereniging voor ULM-luchtvaartuigen en stelt, met verwijzing naar haar maatschappelijk doel, op te treden in twee hoedanigheden:

- enerzijds als rechtspersoon, die rechtstreekse of onrechtstreekse hinder of nadelen kan ondervinden ingevolge de vergunningsbeslissing overeenkomstig artikel 4.8.16, §1, 3° VCRO;
- anderzijds als procesbekwame vereniging die optreedt namens een groep wiens collectieve belangen door de vergunningsbeslissing zijn bedreigd of geschaad overeenkomstig artikel 4.8.16, §1, 4° VCRO.

De verzoekende partij, tevens eigenaar van de ULM-terreinen, wil betrokken terreinen kunnen blijven exploiteren en, zodoende, de ontwikkeling en de uitoefening van de ULM-sport blijvend kunnen bevorderen. De bestreden beslissing staat de verdere exploitatie ter plekke in de weg, wat voor de verzoekende partij een nadeel betekent.

In haar hoedanigheid van procesbekwame vereniging treedt de verzoekende partij tevens op namens haar leden, wiens collectieve belangen, met name het uitoefenen van de lichte luchtvaartsport, bedreigd worden door de bestreden beslissing. De verzoekende partij verzorgt immers op haar terreinen zowel de theoretische als de praktische opleiding van haar leden en stelt alle middelen ter beschikking opdat de leden hun vliegactiviteiten kunnen uitoefenen.

2.

De verwerende partij en beide tussenkomende partijen betwisten het belang van de verzoekende partij.

De verwerende partij en de eerste tussenkomende partij halen aan dat de verzoekende partij geen enkel voordeel kan halen uit de schorsing of de vernietiging van de vergunning voor de windturbines op het grondgebied van Gingelom aangezien deze de hindernisbeperkende vlakken

van het ULM-terrein van Avernas niet doorboren en de verzoekende partij bijgevolg niet hinderen bij de uitoefening van haar activiteiten.

De windturbines op het grondgebied Landen kunnen volgens hen dan ook afgesplitst worden van de rest van de aanvraag. Zij vragen dan ook, gelet op de afzonderlijke milieuvergunningen, om de schorsing en/of vernietiging te beperken tot het deel van de bestreden beslissing dat betrekking heeft op de windturbines 1 tot en met 9.

3.

Beide tussenkomende partijen stellen verder dat de verzoekende partij niet over een wettig belang beschikt, nu zij haar activiteiten uitoefent op het gedeelte van het ULM-terrein dat in Vlaanderen ligt. Hiervoor werd echter geen gewestelijke milieuvergunning verleend. Dit impliceert dat ook het in Wallonië gelegen gedeelte overeenkomstig de circulaire GDF-04-U van 3 november 2009 niet verder mag uitgebaat worden. Zelfs al zou worden aangenomen dat de federale exploitatievergunning tevens als gewestelijke milieuvergunning kan worden beschouwd, is deze ook onwettig omwille van de strijdigheid met de bestemmingsvoorschriften uit het koninklijk besluit van 28 december 1972.

Bovendien blijkt de verzoekende partij in april 2011 een stedenbouwkundig attest te hebben aangevraagd voor een andere locatie (Berloz), zoals zou blijken uit verschillende krantenknipsels. De eerste tussenkomende partij voegt hier verder nog aan toe dat het ULM-terrein met bijhorende infrastructuur niet het eigendom zijn van de verzoekende partij en dat het verzoekschrift naast het gespecialiseerd belang ook steunt op de levensvatbaarheid en het gevaar voor een faillissement, wat merkwaardig is voor een vzw.

4.

Met haar aanvullende nota, ingediend naar aanleiding van de openbare terechtzitting van 25 januari 2012 met een aangetekende brief van 15 februari 2012, stelt de verzoekende partij dat het belang niet mag verengd worden tot het moeilijk te herstellen ernstig nadeel.

Bovendien beschikt zij over de nodige zakelijke- en gebruiksrechten op de percelen en gebouwen, in functie waarvan zij nog een aantal stukken toevoegt. Zij beschikt ook over de nodige stedenbouwkundige vergunningen voor het terrein waarop zij haar activiteiten uitoefent en verwijst naar een federale milieuvergunning van 1 juli 1988 die ingevolge de inwerkingtreding van het milieuvergunningsdecreet van 1 september 1991, zoals gewijzigd bij decreet van 11 juni 2010, tot 1 september 2016 geldig blijft. Mocht de Raad dit laatste niet aanvaarden, dan primeert de feitelijke toestand alleszins op het wettelijk karakter van de toestand bij de beoordeling van het belang.

De verzoekende partij stelt als procesbekwame vereniging een solide en consistente werking te hebben. Haar leden zullen door de geplande turbines nadeel ondervinden nu deze elke vliegactiviteit op het bestaande terrein zullen verhinderen. Volgens de circulaire GDF-04U zijn hindernissen van 150 meter hoog en binnen een straal van 2.700m, rond het ULM-terrein verboden.

De verzoekende partij stelt dat zij met het bevorderen van de uitoefening van de ULM-sport een niet-winstgevend recreatief doel nastreeft, wat evenwel niet verhindert dat zij voldoende inkomsten genereert om de vaste kosten te dragen voor onder andere onderhoud, en investeringen in veiligheid en promotie.

In zoverre wordt gesteld dat de verzoekende partij geen belang meer heeft nu zou blijken dat zij niet langer wenst te exploiteren op de huidige bestemming, haalt de verzoekende partij aan dat

zij weliswaar de intentie had te verhuizen, doch dat vrij snel duidelijk werd dat er geen terreinen in de onmiddellijke omgeving konden gevonden worden en dat de eerste tussenkomen partij niet bereid was de kosten van de verhuis van de club te dragen. Ter staving verwijst de verzoekende partij naar enkele krantenartikels.

De verzoekende partij ontkent tot slot niet dat haar belang beperkt lijkt te zijn tot de windturbines 1 tot en met 9 maar betwijfelt of een gedeeltelijke schorsing en/of vernietiging van de bestreden beslissing wel mogelijk is. Het doorbreken van de lijnopstelling is immers onverenigbaar met de goede ruimtelijke ordening en impliceert, nog volgens de verzoekende partij, dat niet langer voldaan is aan de vereiste om windturbines in clusters op te richten.

Beoordeling door de Raad

1.

De Raad stelt vast dat de verzoekende partij een afschrift van haar actueel geldende statuten en van de akte van aanstelling van haar organen, alsmede het bewijs dat het daartoe bevoegde orgaan beslist heeft om in rechte op te treden, aan het verzoekschrift heeft gevoegd. De verzoekende partij beschikt bijgevolg over de vereiste hoedanigheid om een vordering in te stellen bij de Raad.

Uit de beslissing van 30 september 2011 om in rechte te treden kan de Raad opmaken dat de verzoekende partij zowel een vordering tot schorsing als een vordering tot vernietiging wenst in te stellen en dat de verzoekende partij haar belang uitdrukkelijk steunt op zowel artikel 4.8.16, §1, eerste lid, 3° VCRO als artikel 4.8.16, §1, eerste lid, 4° VCRO.

2.

Om als derde belanghebbende bij de Raad een beroep te kunnen instellen, vereist artikel 4.8.16, §1, eerste lid 3° VCRO dat de verzoekende partij, als natuurlijke persoon of als rechtspersoon, rechtstreekse of onrechtstreekse hinder of nadelen kan ondervinden ingevolge de bestreden vergunningsbeslissing.

Artikel 4.8.16, §1, eerste lid, 3° VCRO vereist derhalve niet dat het bestaan van deze hinder of nadelen absoluut zeker is. Wel zal de verzoekende partij in haar inleidende verzoekschrift het mogelijk bestaan van deze hinder of nadelen voldoende waarschijnlijk moeten maken, de aard en de omvang ervan voldoende concreet moeten omschrijven en tegelijk zal de verzoekende partij dienen aan te tonen dat er een rechtstreeks of onrechtstreeks causaal verband kan bestaan tussen de uitvoering of de realisatie van de vergunningsbeslissing en de hinder of nadelen die zij ondervindt of zal ondervinden.

3.

Het belang in haar hoedanigheid van rechtspersoon die hinder en nadelen kan ondervinden, steunt de verzoekende partij op haar exploitatie van het ULM-terrein en de inspanningen die zij doet om de ontwikkeling en de uitoefening van de ULM-sport te bevorderen. Door de bestreden beslissing wordt de verdere exploitatie verhinderd en zal de verzoekende partij haar activiteiten dienen stop te zetten.

De Raad stelt vast dat de verzoekende partij hiermee voldoende aannemelijk maakt dat zij, als eigenaar en huurder van de betrokken percelen, hinder of nadelen kan ondervinden ingevolge de bestreden vergunningsbeslissing. Er valt ook niet te betwisten dat er een causaal verband kan bestaan met de realisatie van de werken die middels de bestreden beslissing werden vergund. De door de verzoekende partij opgesomde mogelijke hinder en nadelen zijn voldoende persoonlijk en direct.

De verzoekende partij maakt in haar aanvullende nota bovendien voldoende aannemelijk dat de plannen om de activiteiten op een nieuw terrein te exploiteren, werden opgeborgren zodat de verzoekende partij ook over een voldoende actueel belang beschikt. Het al dan niet precair karakter van de exploitatie van de verzoekende partij is in de huidige stand van de procedure evenmin relevant.

De omstandigheid dat het terrein mogelijk niet over de vereiste vergunningen beschikt, doet geen afbreuk aan het nadeel dat de verzoekende partij kan ondervinden ingevolge de bestreden beslissing. Het belang van de verzoekende partij dient immers beoordeeld te worden voortgaande op de bestaande feitelijke toestand van het terrein, en niet op grond van de wettigheid ervan.

De discussie omtrent het al dan niet vergund zijn van de toestand van het terrein raakt bovendien de grond van de zaak zodat de exceptie van de verwerende partij en de tussenkomenende partijen niet zozeer het belang van de verzoekende partij bij het voorliggende beroep, doch wel het belang van de verzoekende partij bij het betrokken middel raakt.

De verzoekende partij beschikt dan ook over het rechtens vereiste belang in de zin van artikel 4.8.16 §1, eerste lid, 3° VCRO.

4.

De verzoekende partij kan eveneens als een procesbekwame vereniging bij de Raad op grond van artikel 4.8.16, §1, eerste lid, 4° VCRO op ontvankelijke wijze een beroep instellen indien zij aantoonst dat (a) zij namens de groep een collectief belang nastreeft in overeenstemming met de statutaire doelstellingen van de vereniging (te onderscheiden met algemeen belang) en waarbij het collectief belang niet de optelsom is van de individuele belangen van haar leden, (b) het ingeroepen collectief belang door de bestreden beslissing bedreigd of geschaad wordt en (c) de vereniging beschikt over een duurzame en effectieve werking overeenkomstig de statuten.

Het belang in haar hoedanigheid als procesbekwame vereniging steunt de verzoekende partij op het feit dat het collectieve belang van haar leden, met name het uitoefenen van de lichte luchtvaart, bedreigd wordt door de bestreden beslissing. Op haar terreinen verzorgt de verzoekende partij zowel theoretische als praktische opleidingen voor haar leden en stelt alle middelen ter beschikking van de leden om hun vliegactiviteiten uit te oefenen na hun opleiding. Dit zal ingevolge de bestreden beslissing niet meer mogelijk zijn.

De Raad stelt vast dat het maatschappelijk doel van de verzoekende partij in artikel 1 van de statuten als volgt is omschreven:

“ ...

De vereniging heeft tot doel om de ontwikkeling en de praktijk van de lichte luchtvaart bevorderen...

De vereniging zorgt voor de opvang en geeft de eerste praktische en theoretische inlichtingen aan kandidaat piloten.

De vereniging engageert er zich toe om, als belangrijkste doel, de opleiding van de piloten te verzorgen. Zij voorziet in de opleiding en training van deze piloten voor het behalen van verschillende licenties en brevetten in het kader van de reglementering en de normen van de luchtvaart autoriteiten.

Indien de opleiding niet door vereniging zelf verzorgd wordt kan de vereniging deze taak toevertrouwen aan een andere organisatie. Zij zal in nauwe samenwerking met deze organisatie werken om zo het hierboven beschreven maatschappelijk doel te realiseren...

De vereniging stelt een programma van voortgezette opleiding op voor de piloten en waakt er strikt over dat de regels voor de discipline en veiligheid zoals voorzien in de wet, de statuten en de reglementen strikt opgevolgd worden. De vereniging stelt aan zijn leden alle middelen ter beschikking om hun vliegactiviteiten uit te voeren na hun opleiding.

De vereniging organiseert conferenties, samenkomsten en sportieve evenementen en verenigt personen die zich voor de lichte vliegsport interesseren.

...

De Raad stelt vast dat de verzoekende partij een collectief belang nastreeft dat duidelijk te onderscheiden is van het algemeen belang. Uit de statuten van de verzoekende partij blijkt bovendien dat de doelstelling van de verzoekende partij niet beperkt is tot de optelsom van de individuele belangen van haar leden. De verzoekende partij stelt zich niet enkel tot doel de opleiding van piloten te verzorgen, maar is tevens gericht op het bevorderen van de ontwikkeling en de praktijk van de lichte luchtvaart.

In haar verzoekschrift toont de verzoekende partij aan dat de bestreden beslissing haar collectief belang kan bedreigen of schaden. De Raad weerhoudt het niet meer kunnen uitoefenen van de luchtvaartsport op het betrokken terrein. Er valt ook niet te betwisten dat er een causaal verband kan bestaan met de realisatie van de werken die middels de bestreden beslissing werden vergund. Uit haar statuten van de verzoekende partij en uit de door de verzoekende partij meegedeelde gegevens blijkt tot slot dat zij een duurzame en effectieve werking heeft en dat zij haar activiteiten uitoefent in de regio waar de tenuitvoerlegging van bestreden beslissing moet gesitueerd worden.

De verzoekende partij beschikt dan ook eveneens over het rechtens vereiste belang in de zin van artikel 4.8.16 §1, eerste lid, 4° VCRO.

De excepties van de verwerende partij en de tussenkommende partijen kunnen bijgevolg niet worden aangenomen.

5.

In zoverre aangevoerd wordt dat de verzoekende partij slechts een gedeeltelijk belang heeft bij de voorliggende vordering tot schorsing, meer specifiek met betrekking tot die turbines die op het grondgebied van de gemeente Landen moeten gesitueerd worden, is de Raad van oordeel dat een antwoord op deze vraag in de huidige stand van de procedure niet aan de orde is aangezien, zoals hierna zal blijken, niet wordt voldaan aan de voorwaarden om de schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing te bevelen.

VI. ONDERZOEK VAN DE VORDERING TOT SCHORSING

Uit de samenlezing van de artikelen 4.8.13 VCRO en 4.8.16, §3, derde lid VCRO moet worden afgeleid dat een bestreden vergunningsbeslissing slechts bij wijze van voorlopige voorziening kan worden geschorst ter voorkoming van een moeilijk te herstellen ernstig nadeel én wanneer hiertoe redenen voorhanden zijn.

A. Moeilijk te herstellen ernstig nadeel

Standpunt van de partijen

1.

De verzoekende partij haalt aan dat de bestreden beslissing een dermate beperking met zich meebrengt van de benutting van het terrein, dat een verdere rendabele exploitatie van het terrein onmogelijk zal blijken. Dit licht ze als volgt toe:

“ ...

Daar het verplaatsen van een ULM-terrein niet vanzelfsprekend is en daarenboven een aantal jaren in beslag kan nemen, zal dergelijke staking van het gebruik het faillissement van verzoekster tot gevolg hebben, die als vzw bestaat dankzij de inspanningen en gelden van haar leden.

Gelet op het statutaire doel van de verzoekende partij, het beperkte werkingsgebied van de vzw, ... is het duidelijk dat verzoekende partij haar bestaansreden verliest en dat haar statutaire doelstelling in het gedrang komt, indien het ULM-terrein niet langer kan worden geëxploiteerd op de wijze die de exploitatievergunning toelaat.

Zo kan worden opgemerkt dat een ULM piloot minstens 25 uur per jaar dient te vliegen teneinde in orde te blijven met zijn of haar vergunning.

Indien deze vliegreizen niet meer kunnen worden gerealiseerd op de eigendom van verzoekster en binnen de vliegclub waar hij of zij lid van is, zullen de piloten en leden van verzoekster genoodzaakt zijn om zich tot andere clubs te wenden, voor zover deze beschikbaar zijn.

Gezien het beperkt aantal terreinen waar ULM toestellen kunnen worden gestald en de wachtlijsten hiervoor, tast de bestreden beslissing ook de collectieve belangen van de leden van de vzw aan.

Verzoekster is zoals aangegeven eigenaar van een hangaar met kostprijs 80.000 euro op de site waar een 20tal ULM's en DPM's in worden gestald.

Betreffende stalplaatsen worden verhuurd aan een bedrag van om en bij de 1.000 euro per jaar.

Uiteraard zullen deze vliegtuigen elders worden ondergebracht zodra niet meer mag worden gevlogen op kwestieuze site, waaronder verzoekster ook deze bron van inkomsten zal verliezen.

Voor de financiering van de hangaar hebben 12 leden de huur voor 12 jaar vooraf betaald, waarbij een korting werd voorzien op de normale huurprijs die nu 950 euro per jaar bedraagt voor een ULM en een 450 euro voor een ULM met dichtgeplooide vleugels en een DPM.

In totaal zijn er heden een 12-14 ULM's, een viertal volledige DPM's en dan nog een zestal losse vleugels en losse cabines, aanwezig. De voorafbetaling van de 12 leden bedroeg 9.500 € voor een periode van 12 jaar.

In totaal zijn er nog “33 jaren” huur aan het tarief van 800€ verschuldigd moest de staking van de exploitatie zich opdringen. Dergelijke bedragen en mogelijke schadevergoedingen kunnen door de verzoekende partij niet worden voldaan, temeer gezien geen inkomsten meer kunnen worden gegenereerd, er kosten met het oog op de hangaar zullen optreden,...

Daarenboven zal betreffende hangaar zonevreemd worden daar deze heden onderdeel uitmaakt van een recreatiegebied doch mits het supprimeren van het vliegveld in Wallonië komt te liggen in agrarisch gebied.

De betreffende zone “zone agricole reversible” moet in de originele staat hersteld worden na beëindiging van de activiteiten, zodat de hangaar gesloopt zal dienen te worden.

Het verhuizen van de hangaar kost om en bij de 100.000 €. Zelfs het louter afbreken van de constructies dewelke onbruikbaar zijn voor derden en verwijderen van de afbraakmaterialen zal de financiële mogelijkheden van de verzoekende partij te boven gaan.

Tevens kan de overeenkomst met de vliegschool niet meer gehonoreerd worden door verzoekende partij, met mogelijke schadevergoedingen tot gevolg...

Indien later terug met exploitatie zou begonnen worden is het duidelijk dat het cliënteel volledig verloren zou gegaan zijn en dat andere exploitanten de cliënten zullen opgevist hebben. De concurrentiepositie van verzoekster is dan ook blijven aangetast (...) en zij is in de onmogelijkheid het reeds bestaande cliënteel te dienen of bijkomend cliënteel te verwerven.

...”

2.

De verwerende partij brengt hier tegen in dat een louter financieel nadeel in principe herstelbaar is, behalve wanneer dat nadeel zo ernstig is dat het voortbestaan van de verzoekende partij erdoor bedreigd wordt. De verzoekende partij legt wel een uittreksel uit het kasboek 2009-2010 en de aankoopovereenkomst van de hangaar voor, maar staaft niet met concrete stukken wat de te verwachten weerslag is van de inplanting van de winturbines op haar financiële toestand.

De toekomstige en volledig hypothetische schadevordering van de vliegschool kunnen volgens de verwerende partij evenmin als een moeilijk te herstellen ernstig nadeel beschouwd worden. Uit verschillende krantenberichten zou daarnaast blijken dat de verzoekende partij akkoord is om haar ULM-terrein te herlocaliseren.

3.

De eerste tussenkomende partij voegt hier nog aan toe dat het nadeel in essentie voortvloeit uit het onwettige karakter van de ULM-uitbating. De verzoekende partij zou bovendien geen enkel stuk voorleggen waaruit blijkt dat de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing het haar onmogelijk zou maken haar activiteiten elders of in een andere context uit te oefenen en dat het nadeel dat zij zou lijden wel degelijk moeilijk te herstellen zou zijn.

Het concreet en niet louter hypothetisch karakter van het financieel nadeel dient volgens de eerste verzoekende partij ook betwijfeld te worden in het licht van de vaststelling dat het karakter van een vereniging zonder winstoogmerk met een gespecialiseerd belang op recreatief vlak voortdurend vermengd wordt met de zorgen omtrent rendabiliteit, de levensvatbaarheid van een onderneming, het gevaar voor een faillissement,... hetgeen voor een vereniging zonder

winstoogmerk, nog volgens de eerste tussenkomenende partij, geenszins als evident en zeker voorkomt.

4.

Ook de tweede tussenkomenende partij benadrukt dat de verzoekende partij met geen enkel stuk aantoont dat een faillissement dreigt en dat haar voortbestaan aldus in het gedrang zou worden gebracht. De verzoekende partij was al bij het oprichten van de hangaar op de hoogte dat deze zou moeten worden gesloopt bij de beëindiging van de activiteiten zodat dit niet als een ernstig nadeel kan beschouwd worden aangezien dit voortvloeit uit de stedenbouwkundige voorschriften.

Beoordeling door de Raad

1.

In de memorie van toelichting wijst de decreetgever erop dat het begrip ‘moeilijk te herstellen ernstig nadeel’ eveneens wordt gehanteerd binnen het schorsingscontentieux van de Raad van State en dat vermeld begrip, voor wat de mogelijkheid tot schorsing in procedures voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen betreft, in diezelfde zin mag worden begrepen (*Parl. St.* VI. Parl, 2008-2009, nr. 2011/1, p. 222, nr. 627). Opdat de schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing door de Raad zou kunnen bevolen worden, moet de verzoekende partij doen blijken van een ernstig nadeel dat moeilijk te herstellen en bovendien persoonlijk is.

De verzoekende partij mag zich in de uiteenzetting van het moeilijk te herstellen ernstig nadeel bovendien niet beperken tot vaagheden en algemeenheden, maar dient integendeel concrete en precieze gegevens aan te reiken waaruit enerzijds de ernst van het nadeel blijkt dat zij ondergaat of dreigt te ondergaan, wat inhoudt dat zij concrete en precieze aanduidingen moet verschaffen over de aard en de omvang van het nadeel dat de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing kan berokkenen, en waaruit anderzijds het moeilijk te herstellen karakter van het nadeel blijkt.

Het moeilijk te herstellen ernstig nadeel, zoals vervat in artikel 4.8.13 VCRO, kan dan ook niet, minstens niet zonder meer gelijkgeschakeld worden met de in artikel 4.8.16, §1, eerste lid, 3° VCRO bedoelde “rechtstreekse of onrechtstreekse hinder of nadelen” die de verzoekende partij kan ondervinden ingevolge een vergunningsbeslissing en die de verzoekende partij desgevallend het rechtens vereiste belang bij de procedure verschaft. Bij de beoordeling van de ernst en het moeilijk te herstellen karakter van de ingeroepen nadelen kan de Raad bovendien alleen rekening houden met wat in dat verband in het verzoekschrift werd aangevoerd en met de bij dat verzoekschrift gevoegde stukken.

2.

De nadelen waarnaar de verzoekende partij verwijst, betreffen in hoofdzaak financiële nadelen, die in principe herstelbaar zijn. De verzoekende partij brengt geen concrete stukken bij om aan te tonen dat de financiële gevolgen ingevolge de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing dermate ernstig zijn dat het haar voortbestaan daadwerkelijk in het gedrang brengt. De verzoekende partij verwijst ter staving weliswaar naar het kasboek van het boekjaar 2009-2010, maar hieruit kan de Raad niet afleiden dat de eventuele onmogelijkheid om haar activiteiten uit te oefenen gedurende een beperkte tijd, met name zolang de vernietigingsprocedure loopt, dergelijke hoge kosten en een inkomstenverlies met zich zal meebrengen dat haar voortbestaan in het gedrang wordt gebracht.

In zoverre de verzoekende partij verder aanhaalt dat haar leden zullen overstappen naar de concurrentie en zij aankijkt tegen mogelijke schadevergoedingen omdat zij onder meer de overeenkomst met de vlieschool niet meer kan honoreren, laat de verzoekende partij na dit op

voldoende wijze te concretiseren zodat dit als louter hypothetisch en dus als niet ernstig dient afgewezen te worden.

Dat de hangaar, waarnaar tenslotte wordt verwezen, bij het verdwijnen van het ULM-terrein zonevreemd zal worden en dient te worden gesloopt, vloeit voort uit de stedenbouwkundige voorschriften en vindt dus geen rechtstreekse oorzaak in de bestreden beslissing zelf. Ook dit beweerde nadeel dient als niet ernstig te worden afgewezen.

3.

Er is dan ook niet voldaan aan de in artikel 4.8.13 VCRO gestelde voorwaarde dat een bestreden vergunningsbeslissing slechts bij wijze van voorlopige voorziening kan geschorst worden ter voorkoming van een moeilijk te herstellen ernstig nadeel. Deze vaststelling volstaat om de vordering af te wijzen.

B. Redenen die de schorsing rechtvaardigen

Aangezien in het vorige onderdeel werd vastgesteld dat de verzoekende partij niet voldoende aannemelijk maakt dat de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing haar een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen, is een onderzoek van de redenen die de schorsing van de bestreden beslissing kunnen rechtvaardigen niet aan de orde.

OM DEZE REDENEN BESLIST DE RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

1. De vordering tot schorsing wordt verworpen.

2. De zaak wordt met het oog op de behandeling van de vordering tot vernietiging verwezen naar de tweede kamer, voorgezeten door mevrouw Hilde LIEVENS.

Het oorspronkelijke rolnummer wordt voor de behandeling van de vordering tot vernietiging gewijzigd in het rolnummer: 1112/0132/SA/2/0155.

3. De uitspraak over de kosten wordt uitgesteld tot de beslissing ten gronde.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting op 21 maart 2012, door de Raad voor Vergunningsbetwistingen, derde kamer, samengesteld uit:

Filip VAN ACKER,   voorzitter van de derde kamer,

met bijstand van

Hildegard PETTENS, toegevoegd griffier.

De toegevoegd griffier,

De voorzitter van de derde kamer,

Hildegard PETTENS

Filip VAN ACKER